

VLAAMS EXPERTISECENTRUM
KINDERMISHANDELING | VECK

NU PRAAT
IK
EROVER

BIJ VRAGEN OVER GEWELD

VERTROUWENSCENTRUM
KINDERMISHANDELING

SAMEN WERKEN AAN EEN KINDVEILIGER EN KANSRIJKEKER VLAANDEREN IN EN NA CORONATIJDEN

COMMISSIE AD HOC VOOR DE EVALUATIE EN VERDERE UITVOERING VAN HET VLAAMSE CORONABELEID – 21 SEPTEMBER 2020

TIM STROOBANTS - DIRECTEUR VLAAMS EXPERTISECENTRUM KINDERMISHANDELING (VECK)

KINDERMISHANDELING?

■ Kinderrechtenverdrag

Kindermishandeling gaat over alle vormen van lichamelijk en geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke en geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, terwijl het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand die zorg voor het kind heeft

- Lichamelijk, emotioneel, seksueel
- Geweld, verwaarlozing en misbruik
- Intentioneel of niet-intentioneel
- Schade of dreigende schade
- Zorgafhankelijke relatie

KINDERMISHANDELING IS EEN VERBORGEN EN ONDERSCHAT PROBLEEM 1, 2, 3, 4, 5

Adverse childhood experiences (ACEs)

→ In Westerse landen heeft ongeveer 10-15% van de populatie een ACE-score van 4 of meer

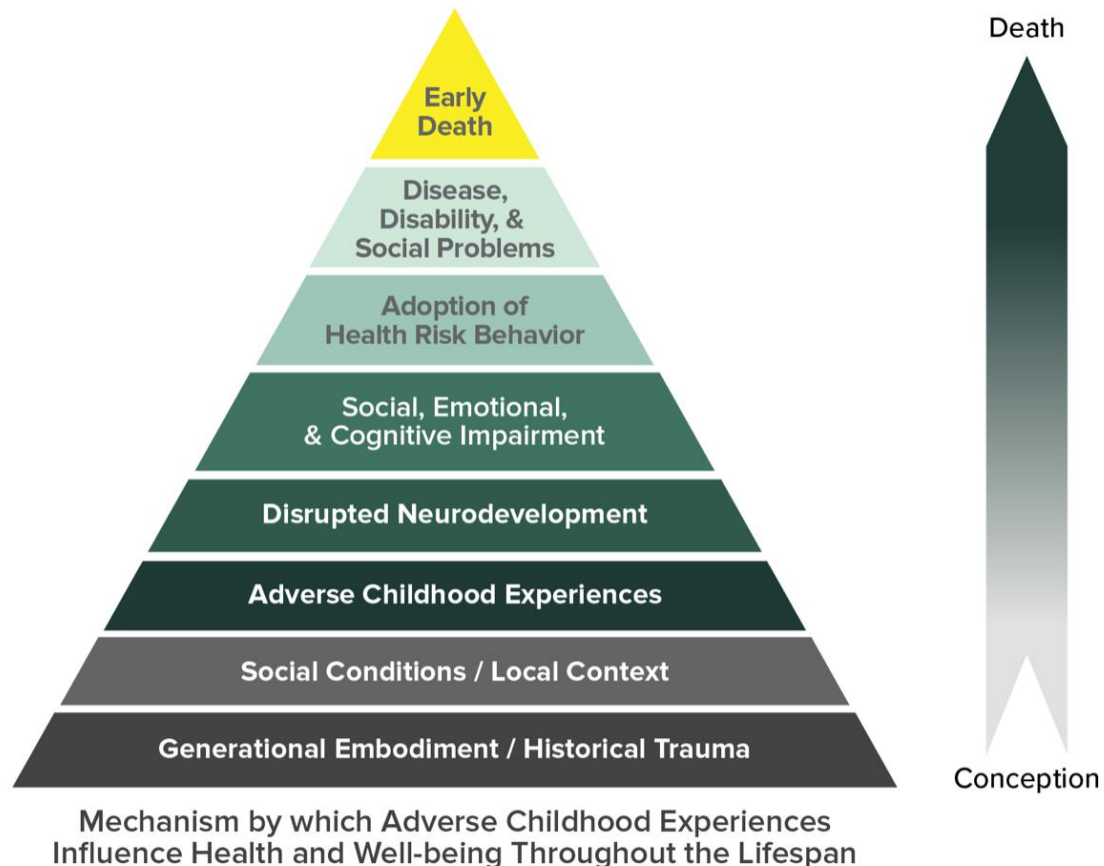
1. emotioneel misbruik (herhaaldelijk)
2. fysiek geweld (herhaaldelijk)
3. seksueel misbruik (contact)
4. fysieke verwaarlozing
5. emotionele verwaarlozing
6. drugsmisbruik in het gezin (leven met een alcoholist of een drugsgebruiker)
7. een psychische aandoening in het gezin (depressie, psychisch ziek of zelfmoordpoging)
8. een moeder die gewelddadig werd behandeld
9. een scheiding of relatiebreuk van de ouders
10. crimineel gedrag in het gezin (bv een gezinslid dat in de gevangenis zat)

KINDERMISHANDELING IS EEN VERBORGEN EN ONDERSCHAT PROBLEEM

- minstens 3% van kinderen heeft te maken met ernstige vorm van kindermishandeling waarbij gespecialiseerde en intensieve hulpverlening noodzakelijk is

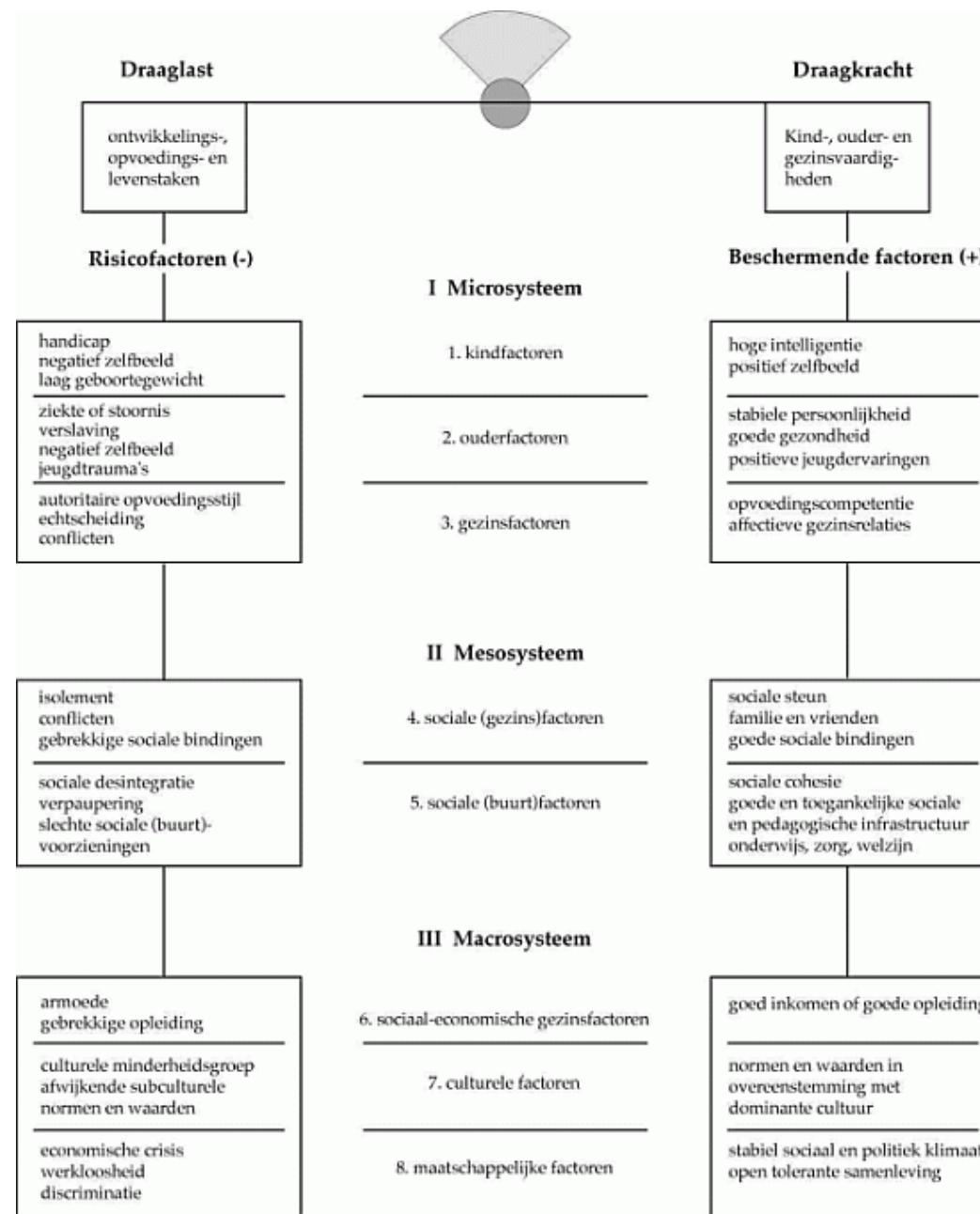
KINDERMISHANDELING IS EEN VERBORGEN EN ONDERSCHAT PROBLEEM

- Toxische stress belemmert en schaadt ontwikkeling
 - Overleven, dreiging en gevaar ipv leven, je geliefd voelen en leren
 - Ontwikkelingsdomeinen onder druk (emotie- en aandachtsregulering, hechting, frustratie-tolerantie en coping, gedrags- en emotionele problemen, leren, gevoel van eigenwaarde, identiteit ...)
 - Neurobiologische en epigenetische impact
 - Negatieve gezondheidseffecten en gezondheidsrisico's op volwassen leeftijd
 - ➔ Vanaf 4 ACEs loopt een kind 32 keer meer risico op het ontwikkelen van leer- en gedragsproblemen
- Brede range van ingrijpende, negatieve jeugdervaringen heeft een brede range van uitkomsten

EN TOEN KWAM COVID-19...

- Heel wat beschermende factoren tegen kindermishandeling vielen weg
 - Sociale steun, school en vrijetijdsbesteding
 - Rustplekken
 - Hulp kunnen en willen vragen
- Heel wat risicofactoren voor kindermishandeling namen toe
 - Stress, onzekerheid, isolatie
 - Financiële problemen, drukte in huis
 - Toename en intensifiëring problemen (bv. alcohol en druggebruik, relatieproblemen)
 - Gebrekkige toegang tot hulp

ANONIEME CASUS NUPRAATIKEROVER.BE

Eind maart neemt Madina contact op met Nupraatikerover. Ze is een meisje van 14 jaar

Ze brengt in het eerste chatgesprek dit verhaal:

Ik denk dat het begon toen ik een jaar of 6 was. Mijn ouders kregen vaak ruzie met elkaar, er werd veel geroepen thuis en ze uiten hun frustratie soms op mij. Mijn vader door te slaan tegen mijn hoofd en mama hetzelfde maar ik heb een herinnering dat ze me is schopte omdat ik s'ochtends niet snel genoeg was om me aan te kleden. Nee het slaan viel wel mee, dat had ik liever dan het andere...

Mijn mama vooral schreeuwde heel luid en geregeld op me, ze zegt dan dingen en die doen veel meer pijn, zoals dat ik niets waard ben. Maar er is nu nog veel meer aan de hand, vier jaar geleden is mama uit het niets vertrokken. Ze zitten sindsdien nog altijd in een vechtscheiding, en dat is zo vermoeiend. Mama schreeuwt nog heel veel op mij en papa is slaat soms nog.. Ze zeggen ook voortdurend super slechte dingen over elkaar, ik weet niet meer wie ik moet geloven.

Ik kan dit echt niet meer aan, de laatste dagen wordt het erger en erger ik wil hier weg. Maar ik kan zelfs niet meer naar school nu.

De chatmedewerker gaat een traject aan met Madina, ze vertelt ons dat ze al wat hulpverlening achter de rug heeft en ze nu nog naar een therapeute gaat samen met mama. Ze vindt het zeer moeilijk om in een face-to-face gesprek alles te benoemen. We krijgen de toestemming om contact op te nemen met haar therapeute en ondersteunen Madina via de chat nog in het vertellen van het hele verhaal aan de hulpverlening.

Tijdens een chatgesprek van begin mei geeft Madina aan dat ze thuis is weggelopen na een nieuw agressie-incident. Ze is beginnen wandelen en weet de weg naar huis niet meer. Ze is bang om terug naar huis te gaan, ze wil hulp en crisisopvang en -begeleiding wordt door Nupraatikerover ingeschakeld.

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

- Internationale onderzoek toont veelal een stijging van geweld in gezinnen ^{6, 7, 8}
 - Meer hulpvragen bij hotlines
 - Meer politieoproepen
 - Meer vraag naar vluchthuizen

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

- Bevraging Prof. Inez Keygnaert en Prof Christophe Vandeviver (Ugent) bij mensen van 16 jaar en ouder in België. Daarvoor hebben ze meer dan 4.000 Belgen bevraagd tussen 13 en 27 april 2020
 - Eén op vier is slachtoffer van geweld
 - 60% van de slachtoffers zijn kinderen
 - Praten over geweld is niet vanzelfsprekend
 - Eén op de drie slachtoffers houdt het geweld verborgen voor de directe omgeving en 77% zoekt geen professionele hulp.
 - Het merendeel van hen stelt geen hulp nodig te hebben, terwijl ook ruim één op de tien overtuigd is dat hulp niets gaat veranderen.
 - Slachtoffers die wel hulp zochten, deden dit in de geestelijke gezondheidszorg of bij hun huisarts.
 - Slachtoffers stappen zelden naar de politie. Slechts 4% meldde het geweld aan de politie.

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

- Online enquête bij kinderen en jongeren door kinderrechtencommissariaat mei 2020
 - 1 op 2 geeft aan dat er thuis meer ruzie is
 - 1 op 10 maakt soms fysiek en verbaal geweld mee, de meerderheid zegt dat dit vaker gebeurt dan voor Corona

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

3.1.1 kwantitatief: aantal gesprekken met als thema “geweld”, van 13 maart tot en met 19 april

	2019	2020
Fysiek geweld	62	96
Seksueel grensoverschrijdende gedrag	71	110
Emotioneel geweld	31	65
Getuige van geweld	4	22
Fysieke of emotionele verwaarlozing	14	25
Intrafamiliaal geweld	26	78
TOTAAL	208	396

We zien een drieverdubbeling van het aantal gesprekken rond “intrafamiliaal geweld”, en ook in het totaal van de gesprekken over geweld een sterke toename.

- Vaststellingen **Awel** maart – juni tonen stijging gesprekken rond geweld
- Tijdens de zomermaanden leek zich een normalisering voor te doen

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

- De **CLB's** (Vrij CLB Netwerk) noteerden tijdens de maanden maart-juli 2020 een stijging (vergeleken met dezelfde periode in het jaar 2019) in het aantal interventies over
 - Problemen thuis: +15.6%
 - Uitschieters: maart (+37%) en april (+54%). Toen zaten leerlingen en ouders noodgedwongen thuis.
 - Interactieproblemen binnen het gezin : +41.3%
 - Uitschieters: maart (+67%) en april (+91%)
 - Verontrusting: +28.5%
 - Uitschieters: maart (+ 56%) en april (+66%)
 - Verwaarlozing: -31,5%

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

- **1712** kreeg in april 2020 meer dan dubbel zoveel oproepen en dubbel zoveel (mogelijke) slachtoffers van geweld in vergelijking met maandgemiddelde van 2019
 - 952 oproepen over 1269 (mogelijke) slachtoffers
 - Meeste oproepen gaan over kindermishandeling (564 slachtoffers) en partnergeweld (331 slachtoffers)

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

Aantal gesprekken	2019	2020
Januari	56	60
Februari	60	60
Maart	79*	89
April	43	123
Mei	51	100
Juni	58	80
Juli	17	45
Augustus	29	36
Totaal jan-aug	393	593
Gem/maand	49	74

Aantal nieuwe oproepers	2019	2020
Januari	28	21
Februari	40	26
Maart	46	40
April	21	62
Mei	30	46
Juni	33	36
Juli	11	19
Augustus	14	22
Totaal jan-aug	223	272
Gem/maand	28	34

■ Nupraatikerover.be

In maart verdrievoudiging en in april verdubbeling chatgesprekken met jongeren die geweld meemaken

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

■ Child focus

- Het aantal meldingen van beelden van seksueel misbruik van kinderen is sterk gestegen
- Tijdens de lockdown waren er 679 meldingen. Ter vergelijking, in dezelfde periode vorig jaar waren er 256 meldingen. Dit is een stijging van 165%

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

- Meldingen bij de **vertrouwenscentra kindermishandeling** ogen stabiel in vergelijking met andere jaren
 - Ondanks lockdown

IS ER EEN TOENAME VAN GEWELD, VERWAARLOZING EN MISBRUIK?

Het globale beeld is duidelijk

Ja, er is een toename en intensifiëring van geweld, verwaarlozing en misbruik bij Vlaamse kinderen en jongeren

CORONALESSEN VOOR EEN GEWELDLOOS VLAANDEREN

1. Er is geweld tegen kinderen en jongeren
2. Taal geven aan geweld en ermee leren omgaan
3. Hulpbronnen in de samenleving overeind houden – scholen, (kinder)opvang, sport en vrije tijd als belangrijke schakels
4. (Jeugd)hulpverlening is essentieel
5. Flexibele en beschikbare hulp op maat
6. Versterk de hulpmogelijkheden voor de meest complexe situaties
7. Recht op opvolging van elk kind

1. ER IS GEWELD TEGEN KINDEREN EN JONGEREN

- Onder ogen zien dat er geweld, verwaarlozing en misbruik tegen kinderen en jongeren is
Verborgen en onderschat probleem
- Corona zette het op scherp
- Deze kinderen en jongeren hebben een stem en sterke schouders nodig in de samenleving
- Er zijn vele mogelijkheden in het beleid aanwezig om te compenseren voor de negatieve gevolgen van de Covid-19 maatregelen

2. TAAL GEVEN AAN GEWELD EN ER MEE LEREN OMGAAN

- Benoemen dat er geweld, verwaarlozing en misbruik is
Geef erkenning aan de kinderen en jongeren die er slachtoffers van zijn
Ontschuldigend discours en ondersteunend
- ABC van kindermishandeling voor daadkrachtige aanpak
- Kindreflex, kindreflex, kindreflex, kindreflex: versnelde en brede uitrol
- Start in de kinderopvang en op school, welzijn als voorwaarde om te groeien en te leren

3. HULPBRONNEN IN DE SAMENLEVING OVEREIND HOUDEN – SCHOLEN, (KINDER)OPVANG, SPORT EN VRIJE TIJD ALS BELANGRIJKE SCHAKELS

- Niet isoleren, wel traceren
- Warme, zorgzame en goed georganiseerde samenleving is het beste medicijn tegen kindermishandeling
- Preventie is geen flauwe kost
- Er zit veel bescherming en risico in vele levensdomeinen en dus in vele Vlaamse bevoegdheden
 - Onderwijs, kinderopvang, buitenschoolse opvang, vrije tijd, sport, ... zo veel mogelijk en zo volwaardig mogelijk open houden
 - Maar ook armoede, huisvesting, tewerkstelling, cultuur ...
 - Netwerkgerichte aanpak

4. (JEUGD)HULPVERLENING IS ESSENTIEEL

- (Jeugd)hulp heeft een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid
- Stelt zich garant voor een kansrijke en veilige ontwikkeling van minderjarigen, erg kwetsbare kinderen en jongeren
- In tijden van covid-19 maatregelen zijn zij extra nodig

5. FLEXIBELE EN BESCHIKBARE HULP OP MAAT

- Corona legt ook in jeugdhulp de sterktes en pijnpunten bloot
- Nood aan een grondige analyse vanuit de noden en mogelijkheden van kinderen, jongeren en hun gezinnen
- Voorwaarden voor de mooiste en beste voorbeelden? Flexibele en beschikbare hulp!
- R&D

6. VERSTERK DE HULPMOGELIJKHEDEN VOOR DE MEEST COMPLEXE SITUATIES

- Crisishulp
- Regulier hulpaanbod voor complexe casussen
- Vertrouwenscentra kindermishandeling: werkdruk!
 - Registratie aantal activiteiten heel 2019 (5/6 centra): 67.359
 - Registratie aantal activiteiten januari – augustus 2020 (5/6 centra): 73.144
- Online hulp
 - Nupraatikerover.be en 1712

7. RECHT OP OPVOLGING VAN ELK KIND

- Nood aan verduidelijking en versterking rol opvolging van elk kind (integraal)?
- Te veel kinderen zijn van de radar verdwenen
- Onduidelijke opvolgmandaat
- Recht op opvolging = recht op ondersteuning voor een goede ontwikkeling
 - O.a. Kind en Gezin en CLB

CONTACTGEGEVENS

- tim.stroobants@expertisecentrumkindermishandeling.be
- www.vertrouwenscentrum-kindermishandeling.be
- www.kindreflex.be
- www.nupraatikerover.be
- www.1712.be

BRONNEN

- ¹ Felitti, V.J., Anda, R.F., Nordenberg, D., Williamson, D.F., Spitz, A.M., Edwards, V., & Marks, J.S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventive Medicine*, 14(4)
- ² Almuneef, M., ElChoueiry, N., Saleheen, H., & AlEissa, M. (2017). The impact of adverse childhood experiences on social determinants among Saudi adults. *Journal of Public Health*, published advanced acces, 27 december 2017
- ³ Spratt, T., Devaney, J., & Frederick, J. (2019). Adverse Childhood Experiences: Beyond Signs of Safety; reimagining the organisation and practice of social work with children and families. *The British Journal of Social Work*, 24(4)
- ⁴ Herzogh, J.I., & Schmahl, C. (2018). Adverse Childhood Experiences and the Consequences on Neurobiological, Psychosocial, and Somatic Conditions Across the Lifespan. *Front Psychiatrie*. 9, 420
- ⁵ Alink, L., Prevoo, M., van Berkel, S., Linting, M., Klein Velderman, M. & Pannebakker, F. (2018). NPM 2017: Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen. Leiden: Universiteit Leiden/TNO
- ⁶ Peterman, A., Potts, A., O'Donnell, M., Thompson, K., Shah, N., Oertelt-Prigione, S., & van Gelder, N. (2020). Pandemics and Violence Against Women and Children. Center for Global Development: Washington.
- ⁷ Belizzi, S., Nivoli, A., Loretto, L., Farina, G. Ramses, M., & Ronzoni A.R. (2020). Violence against women in Italy during the COVID-19 pandemic. *Gynecology*
- ⁸ Marquez; E.S., Leite de Morias, C., Hasselman, M.H., Deslandes, S.F., & Reichemheim, M.E. (2020), Violence against women, children, adolescents during the COVID-19 pandemic: overview, contributing factors, and mitigating measures. *Cad, Saude Publica*, 2020, 36(4)